

Vänster förändligar politiken

Stöter delar av vänster ifrån sig kroppen? Istället för att riskera sårbarheten i att materialisera och förkroppsliga de samhällen och system man tillsammans vill leva förändligar delar av vänstern sin politiska praktik.

Metoder att förändliga politisk praxis

Agitation. Rätt åsikter föreställs leda till politisk förändring, till och med revolution. Åsikter tänks komma före materialisering av politisk förändring. Andra tänker sig att det istället är information och informationsutskick som skapar politisk förändring. 'Bara folk visste!'

Politiska föredrag och paneler. Genom att göra folk till publik hindras konspirerande och materialiserande.

Medvetandegöra. Att bli kollektivt medveten om hur mäktiga vi är tillsammans som klass, kvinnor eller social rörelse föreställs leda till politisk förändring. En mer individualistisk variant fokuserar istället på att göra individen medveten. Detta kan förändligas ytterligare genom att reducera medvetande till åsikt. Genom numerisk mystik och enkäter förvandlas sedan åsikten till opinion. Den här typen av förändligande växer fram ur bilden av ting och materia som död och passiv. Vulgärmaterialister förklarar helheten som en mekanik mellan dess delar. Dualister skapade istället en klyfta mellan ande och materia. Någon form av ande eller liv behövde då tillföras materia för att den skulle kunna bli livlig. Samhällelig och materiell förändring förstås som en följd av medvetande, planering, vilja, styrning, syfte eller målsättning. Det här formuleras lite olika. På sjuttioalet var det stort fokus på medvetande, senare information, och idag målsättning.

Avslöja makt. Istället för att innovativt bemäktiga de egna organisationerna, samhällena och systemen så ska 'makten' alternativt 'makthavarna' genomskådas. En paranoid politisk kritik tror sig avslöja det som är dolt, det som ligger bakom.

Uppmärksamma elände. Genom att ge våld och förtryck uppmärksamhet och publicitet har man fått för sig att de skulle försvagas. 'Upplysning' har gått över från att innovativt tänka tillsammans till att skapa negativ publicitet och att

uppmärksamma våld.

Krav på förändring. Kravet ersätter materialiserande av förändring. Kravet pekar ut ett annat subjekt som aktör. Regering, eller annan utpekad makthavare, återinsätts därmed som regerande. Istället för att låta motståndet regera omyndigförklaras den egna gemenskapen som politiskt subjekt, som ett regerande.

Revolutionen skjuts på framtiden. Som i konservativ kristendom uppskjuts himlen/revolutionen på framtiden. Myllret av revolutioner kan därmed osynliggöras. Revolutionerna får inte möjlighet att materialiseras i innovativa experimentella praktiker. Vänstern tittar bort när nya system utvecklas, misslyckas, konfronteras, finslipas och imiteras. Genom att revolutionerna inte tillåts materialiseras i delar av vänstern hindras de från att tränga undan andra system (displace). Vänstern blir här genuint konservativ. Inte nu, tack. En annan gång. Revolution reduceras till snack. En metod att skjuta upp revolutionerna på framtiden är att föreställa sig samhället eller kapitalismen som väldiga omslutande containrar där vi skulle vara instängda. Revolution reduceras till den totala förändringen av Samhället. Genom att göra revolutionen utopisk kan vänstern ignorera alla oräkneliga omvälvningar som ständigt förändrar och stabiliserar våra liv. Det förvandlar vänstern till kontemplativ praktik. Den undviker svett och muskelvärk.

Fantomer. Istället för att ingripa i konkreta materiella och kroppsliga relationer fjärrskådar delar av vänstern uppåt himlen och tycker sig skymta väldiga fantomer som Samhället, Makten, Staten, Kapitalismen, Marknaden, Kulturen, Civilsamhället, Det globala. Förändring av sfärer och totaliteter anses mer realistiskt än konkret lokaliserat byggande och direkt ingripande i förtryck.

Maktrealism. Tron att det finns ett maktcentrum som styr våra liv kommer från föreställningen om en omnipotent gud. Detta översattes till kejsaren och senare fursten vilka antogs styra oss. Den omnipotente demokratiserades och valdes som centralstyrelse eller regering. Maktrealism är att lägga all kraft på de minimala justeringar som man tror har realistisk möjlighet att påverka den omnipotente. Påverkan av den omnipotente sker genom besvärjande praktiker som slagord, protest, krav eller bön. Experimenterandet med radikalt nya system ses som orealistiskt och utopiskt (tja förutom när det gäller teknikutveckling).

Styrka. Genom idealisering av maskinen och den manlige industriarbetarens kropp uppfattas styrka och massa som avgörande för politisk förändring. Maskiner och kroppar projiceras upp i skyn och vi tycker oss skymta väldiga makter. En projektionsmetod är numerisk magi. Personer görs individuellt numeriska och kan därmed projiceras som massa. Numerisk magi får funktionen av kvasimaterialitet. I demonstrationer och civil olydnad uppfattas tusentals deltagare som mäktigare än ett halvt dussin. Numerisk individualism i form av massaktion och opinionsmätning minskar eller tar bort kreativt förverkligande som annars kunde smitta av sig så som sker i verkstäder, karnevaler, under samtal i smågrupper och i myller av civila olydnadsaktioner.

Per Herngren

2011-09-15, version 0.1.1

Politik är att materialisera - politisk materialism

Judith Butler bygger sårbarhetspolitik i dialog med ickevåld

Här tar jag upp en materialism som undviker att reducera det politiska till bakomliggande orsaker och förhållanden. Materialisering är ett blivande. Materia förstås inte passivt. Materia förstås inte heller som en mekanisk och

deterministisk materialism.

Judith Butler visar i *Bodies that matter* (1993) hur materia materialiserar[1]. När materia materialiserar agerar det på meningsfulla sätt. Materia får betydelse. Queerfeministen och kvantfysiken Karen Barad bygger i *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning* (2007) vidare på Butlers materialisering. Materia är aktivt, materia är processer i blivande, materialiserande.

Materiella förhållanden ligger inte bakom det politiska. Materialen styr inte det politiska. För det skulle förutsätta en dualism mellan det politiska och materia. Det skulle förutsätta att politik är icke-materia. Det politiska materialiserar lika mycket som väder och gräsängar materialiserar. Det politiska är inte mindre materiellt än stenar.

Sårbarhetens politik

I sin bok om ickevåld (2009) tar Judith Butler upp hur växter, djur och människor är ontologiskt sårbara och beroende av varandra[2]. Liv är beroende av samarbete. Inget liv kan vara liv ensamt. Liv måste agera tillsammans med andra och annat.

Med sitt sårbarhetsbegrepp liknar Butlers ontologi till viss del anarkisten Kropotkins utvecklingslära i *Inbördes hjälp* (1902). Kropotkin skapar en utvecklingslära om hur växter, djur och samhällen utvecklas genom samarbete snarare än konkurrens. Han skrev *Inbördes hjälp* som en alternativ utvecklingslära till Darwins inbördes konkurrens.

Om Judith Butler främst diskuterar liv (växter, djur, människor) så argumenterar Karen Barad för hur även saker, maskiner, instrument och materia agerar. Och dessa agerar sällan mekaniskt och förutsägbart. De är med och ändrar förhållanden på märkliga sätt. Instrument och saker är, enligt Barad, mer queer än mekaniskt förutsägbara. Barads materialism är en queermaterialism snarare än en linjär, mekanisk materialism.

Performativ materia

Materia är performativt, enligt Barad. *Performativ* kommer från John Langshaw Austins föreläsning om talhandlingar från 1955[3]. Performativ är en handling

som faktiskt förverkligar något. En handling vars syfte fullföljs i och med handlingen. Mål och medel är ett. Performativ är alltså något helt annat än instrumentella handlingar där målet eller förverkligandet ligger i framtiden.

Med hjälp av bland annat Niels Bohrs teori om mätning i kvantfysik visar Karen Barad hur ting intervenerar, bygger och förverkligar. Materia ska därmed inte förstås linjärt som en lång orsakskedja.

Materia intervenerar på meningsfulla sätt. Materia är diskursivt och meningsfullt. Meningsfullt i sig. Inte för att vårt språk gör materia meningsfullt.

Saker och ting intervenerar. De ändrar och ställer till. De blir därför politiska samarbetspartners. Eller så blir saker och ting politiska motståndare. Det går inte att agera politiskt utan att samarbeta med, och göra motstånd mot, annan materia än den mänskliga. Det går inte ens att leva enbart mänskligt.

Reducera inte det politiska

En materialiserande demokrati reduceras inte till vissa institutioner, inte till någon härskare, inte till enbart språkliga argument, inte heller till åsikter och avsikter. Inte till individer eller till individers handlande. Inte heller reduceras politik till mekaniska processer, eller till bakomliggande materiella förhållanden.

Individuella åsikter och avsikter ligger inte bakom demokratin. Språk styr inte demokratin. Materiella förhållanden styr inte demokratin. Ingen av dessa konspirerar. De materialiserar tillsammans. De agerar på olika sätt. Tillsammans.

För att bli politisk gäller det att undvika dualismen politik och materia.

Samtal, åsikter och tankar materialiserar lika mycket som ett berg eller en vind materialiserar. Maskiner, saker och andra former av materia är aktiva aktörer i demokratier. Demokrati för att bli demokrati materialiserar.

Per Herngren

2012-05-12, version 0.1.2

Referens

Bruno Latour, *Reassembling the Social An introduction to Actor-Network-Theory*, Oxford University Press, 2005.

Bruno Latour, *Artefaktens återkomst*, Stockholm: Nerenius & Santérus förlag, 1998.

Gabriel Tarde, "Sociology 1898", *On communication and social influence*, The University of Chicago Press, 1969.

Gabriel Tarde, *Penal Philosophy*, Patterson Smith, New Jersey, 1968, original 1890.

Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of "Sex"*, Routledge, 1993.

Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009.

Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007.

Pjotr Kropotkin, *Inbördes hjälp*, Federativs förlag, 1978. Original 1902, London, när Kropotkin levde i exil i England.

John Langshaw Austin, *How to do Things with Words*, The Lectures delivered at Harvard University in 1955. Ed. [J. O. Urmson](#), Oxford: Clarendon, 1962.

Per Hergren om politisk materialism:

[Politik är att materialisera - politisk materialism](#), 2012.

[Saker är också samarbetspartners - Latour & politisk materialism](#), 2012.

[Ting och djur bygger också samhällen - Gabriel Tarde & politisk materialism](#), 2012.

Fotnoter

[1] Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of "Sex"*, Routledge, 1993.

[2] Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009.

[3] John Langshaw Austin, *How to do Things with Words*, The Lectures delivered at Harvard University in 1955. Ed. J. O. Urmson, Oxford: Clarendon, 1962.

Språk och materia bortom dualism - Karen Barad

Föreställningen om en dualism mellan språk och materia skapar två ytterlighetspositioner som gärna reducerar vad som händer till antingen det ena eller det andra.

Språkkonstruktivism skulle vi kunna kalla den ena sidan. Den menar att vi inte kan relatera till den rena materian. Vi kan bara uppfatta och tala om saker och ting. Genom att använda språk och teorier producerar våra språkhandlingar mening för oss, en stol får en viss mening genom att vi bestämt att det är en stol. En extrem variant kallas solipsism: världen är bara vår subjektiva uppfattning eller upplevelse av den.

Traditionell realism kan vi kalla den andra sidan av dualismen. Den drar undan språket från den materiella verkligheten och reducerar det till en representation av verkligheten. Traditionell realism menar att saker och materia agerar oberoende av hur vi använder språket. När vi pratar om saker och ting så gör pratandet inget med materian. Pratandet blir då bara påståenden, representationer, fakta, vetenskaplig metod och spekulation. Det kan vara helt tokiga påståenden eller så är det rimliga och sanna påståenden.

Tittar vi riktigt noga på dessa två ytterligheter upptäcker vi att de nästan säger samma sak.

Språk och materia bortom dualism

[Queermaterialisten Karen Barad](#) visar tillsammans med kvantfysikens fader Niels Bohr hur mätinstrument, dikter, teater, diskurser, stenar, dragningskraft, resonanser är likvärdiga materiella handlingar.

När stenar i vattnet slipar på varandra, eller när en sten och en bormaksin, eller en sten och en konstnär, medagerar med varandra så ska detta förstås på samma sätt. De agerar med varandra. De producerar tillsammans något speciellt, något som inte fanns innan. Detta medagerande kallar de för fenomen.

Världen blir för Barad och Bohr därmed inte dualistisk. Den kan inte reduceras till mekanik eller till språk. "Bohr's point that apparatuses are productive of the phenomena they measure is not to be understood as some idealist claim that reality is a product of human concepts. On the contrary, Bohr insists that the reason why theoretical concepts matter to the results produced is that concepts are specific material arrangements."[1]

Materia agerar meningsfullt och diskursivt

Karen Barad reducerar inte mening och diskurs till språkhandlingar. Stenar, molekyler, vindar och dragningskrafter agerar meningsfullt. Därmed skulle jag vilja lägga till att saker och ting dessutom har möjlighet att agera obegripligt. Mening ger möjlighet till meningslöshet.

Eftersom saker och ting agerar meningsfullt kan deras agerande ofta, eller möjligtvis alltid, översättas till andra meningsfulla handlingar som dragningskraft, cirkulation, simulationer, dans, matematik, dikter, diskussioner och teorier.

"Discursive practices are the material conditions for making meaning. In my posthumanist account, meaning is not a human-based notion; rather, meaning is an ongoing performance of the world in its differential intelligibility."[2]

Materia är aktörer snarare än substans

Materia agerar och skapar mening. Materia är därmed aktör mer än substans: "matter does not refer to a fixed substance; rather, matter is substance in its

intra-active becoming – not a thing but a doing, ... agency. Matter is a stabilizing and destabilizing process of iterative intra-activity.”[3]

Aktör och subjekt är agerande snarare än egenskap

Radikal politisk teori kan ibland peka ut förtryckta, kvinnor, flyktingar och fattiga som aktörer. På så sätt vill man visa att dessa inte kan reduceras till objekt eller offer. De är inte bara objekt eller offer för ”makten”. De ska ses som aktörer.

Detta räcker inte för Karen Barad. Man kan egentligen inte bara vara aktör: “agency is a matter of intra-acting; it is an enactment, not something that someone or something has.”[4] Aktör blir därmed knutet till den och det som är med och medagerar, och till själva agerandet. Det handlar därmed inte så mycket om att man är författare till sitt liv, att det skulle vara jag som skapat mitt liv. Snarare är vi medaktörer. Vi är med och ändrar i världen.

Om jag läser henne rimligt så är aktörskapande och objektskapande sammantrasslat i ett medagerande. I en teori kan detta trassel analyseras. Men att generellt reducera vissa till aktörer och andra till objekt blir tokigt.

Val och ansvar

Inom vissa föreställningar tänker man sig att en aktör är ensam ansvarig för sina val och för konsekvenserna av dessa val. Karen Barad visar att sådana situationer inte existerar. Vi är alltid medaktörer. Det går inte att agera ensam, det går inte att vara helt ensam ansvarig för något.

Denna ansats blir intressant när man analyserar konflikter, härskande, krig och förtryck. En fallgrop vore att skylla vad som händer på offret. Men inte heller det går ifall Karen Barads medagerande stämmer.

Karen Barads analys av aktör och ansvar bejakas delvis i domstolar. Domstolen dömer dem man har bevis mot. Medbrottslingar som inte ställs inför rätta kan bejakas utan att de påverkar straffet. Det kanske inte finns bevis. Domstolar kan dessutom justera straffet på grund av tvångstankar, omständigheter, missförstånd, rykten, illusioner och andra saker som spelat roll.

Agerande som inte reduceras till kapitalism eller kön

Karen Barad reducerar inte människors handlingar till kapitalismen, barndomen, trauman, kontexten, könet eller könsmaktsordningen.

Däremot kan vi medagera tillsammans med vår barndom, kapitalistisk profitjakt, manlighet, kvinnlighet, män, kvinnor, könsdelar. Genom att se dessa som jämlika aktörer upptäcker vi ojämlikhet och märkligheter. Dominans, ordning och queerande av ordningar blir därmed inte resultat av Systemet utan snarare medagerande och systematiskt medagerande. Tja, även dominans kan bli en aktör som faktiskt undergräver de som dominerar. Förtryck kan börja agera mot förtryckaren. Och även radikalt motstånd kan agera mot motståndsrörelsen.

Handlingar blir subjekt. Och subjekt blir objekt.

“We are responsible for the cuts that we help enact not because we do the choosing (neither do we escape responsibility because ‘we’ are ‘chosen’ by them), but because we are an agential part of the material becoming of the universe. Cuts are agentially enacted not by wilful individuals but by the larger material arrangement of which ‘we’ are a ‘part’.”[5]

Karen Barads queermaterialism innebär att vi inte kan bli rena aktörer och att saker inte kan bli rena objekt. Politiskt behöver vi medagera med djur, växter, materia och ting. Vi behöver hitta sätt att samarbeta som gör att vi tillsammans kan producera den politiska mening och det politiska agerandet vi vill leva. Som vi vill leva tillsammans.

Per Herngren

2012-11-10, version 0.1.2

Referens

Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007.

Per Herngrens [texter om Karen Barad](#).

Fotnötter

- [1] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 334.
- [2] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 335.
- [3] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 336.
- [4] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 178.
- [5] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 178.
-

Jag-budskap i produktion av medelklass: Nonviolent Communication

Det finns en ickevåldsrörelse som radikalt bryter med ickevåldets byggande av gemensamma världar tillsammans med fiender, förtryckta och allierade. Den kallas Nonviolent Communication.

Nonviolent Communication uppfattar bara en solipsistisk, individualistisk och subjektiv värld. Vi har bara tillgång till oss själva och våra egna upplevelser: medmänniskor, djur, ting, konflikter, våld, förtryck reduceras till vår privata

upplevelse. Vi är själva ansvariga för hur vi upplever saker och ting.

Själva ansvariga för det lidande vi upplever

Marshall Rosenberg skriver i sin bok *Nonviolent Communication* att "Life-alienating communication clouds our awareness that we are each responsible for our own thoughts, feelings, and actions." (1)

Eftersom jag själv och ingen annan är ansvarig för mina upplevelser går det inte att påstå att något är våld, övergrepp eller förtryck. Det vore att värdera andras handlande. Och *Nonviolent Communication* värderar och dömer inte. "One kind of life-alienating communication is the use of moralistic judgements that imply wrongness or badness on the part of people who don't act in harmony with our values." (2)

Jag-budskap

Nonviolent Communication gör oss drastiskt avskilda från varandra. Som följd av denna radikalt subjektiva världsbild används jag-budskap konsekvent: Jag upplever ... Jag tycker ... Jag önskar ...

Det går dock inte att säga: "Jag upplever att du ..." Till skillnad från annat jag-språk som utvecklas inom delar av coaching och självhjälpsrörelser upplever *Nonviolent Communication* inte något om andras handlingar. Den tycker inget om andras handlingar. (3) Den kan inte säga: "Jag upplever att du gör mig illa." Det går alltså vare sig att hävda att andra faktiskt gör en illa eller att uppleva att andra gör en illa.

Däremot kan *Nonviolent Communication* berätta om sina känslor kring sin egen upplevelse av en handling. Känslorna kommer av att *jag* upplever. Jag är alltså själv orsaken till mina känslor inför den andres handling.

Nonviolent Communication gör inte omdömen om förtryck, våld eller mobbing. Den delar istället med sig av sina egna önskemål. Den som vill uppfylla dessa önskemål är välkommen att uppfylla dem.

Nonviolent Communication är ett intressant exempel på hur ickevåld bryter sig ur sin relationistiska och kollektiva tradition och förvandlas till ultraradikal individualism. Icke-våld blir del i medelklassens produktion av sig själv som

själva.

Per Herngren

2014 07 31, version 0.2

...

Utkast för boken *Mode & motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen 2016).

...

Fotnot

1 Marshall Rosenberg, *Nonviolent Communication A Language of Life*, Puddledancer Press, 2003, page 19.

2 Marshall Rosenberg, *Nonviolent Communication A Language of Life*, Puddledancer Press, 2003, page 15.

3 Marshall Rosenberg, *Nonviolent Communication A Language of Life*, Puddledancer Press, 2003, page 15.

Beröring bortom mångfald och individualism

Otto: Beröring skapar skillnad, den delar upp mellan agenser, en sak berör en annan, en människa rör vid en annan, en hand möter en annan. Men den franske filosofen Maurice Merleau-Ponty menade att den gränsen inte kunde dras så klart som vi ofta tror; att en handlande person är subjekt och den passiva parten är objekt. Han menade att kombinationer kunde uppstå, som subjekt-objekt. Till exempel kan jag beröra min egen axel med min hand, och jag är då själv både den som rör och den som berörs.

Per: Jo, så är det ju. Varje sak min hand rör berör handen tillbaka. Vad är subjekt och vad är objekt? Varje beröring bryter antropocentrismens föreställning att människor är aktiva och skapande medan saker och ting skulle vara passiva. Beröring bryter dessutom solipsismen: att allt egentligen bara är min egen upplevelse.

Tillsammans med Maine de Biran funderar Paul Ricoeur hur vår sorg och glädje, vår smak, våra känslor, kommer ur beröringen, "its aptitude for feeling is revealed most characteristically in the sense of touch"(1).

Självvet skapar inte sig själv. Den andre, och det andra, är med och skapar självvet: "that selfhood implies its own "proper" otherness ... for which the flesh is the support"(2).

Mig som något annat

Därmed blir det möjligt att vända på fenomenologen Edmund Husserls föreställning om den andre som mig, en annan som är som mig själv. Istället är det jag själv som blir något annat. Vi är inte som varandra, vi är något annat än oss själva, vi är mer. Det tvingar oss att lämna identitet och likhet som förklaring till vem jag är och till vilka andra är.

Beröring ska här inte blandas ihop med individens upplevelse av världen, att känna på saker och ting. Här tar jag snarare upp hur beröring fastnar på det som berörs. Civil olydnad, ickevåld och queer gör saker märkliga. Märkbara. De gör märken. Beröring gör märken som sitter kvar.

Beröring leder oss på så sätt bort från traditionellt mångfaldstänkande: dom är som dom är, låt dom vara som dom är. Beröring skapar ständigt nytt. Beröring mångfaldigar istället för att fångas i statisk mångfald där vi hålls åtskilda som åskådare till varandra.

15 november 2014

Texten är utkast för boken *Mode och motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Fotnot

1. Paul Ricoeur, *Oneself as Another*, The University of Chicago Press, 1994, p 324.
 2. Paul Ricoeur, *Oneself as Another*, The University of Chicago Press, 1994, p 324.
-

Relationer - en sårbar politisk filosofi

Här skissar jag på en osäker och sårbar materialistisk filosofi om politisk förändring. Den blir en dialog med Bruno Latours relationistiska och Graham Harmans individualistiska kritik av materialism.

En politisk filosofi om förändring utifrån sårbara relationer - samarbete och interventioner - är ett alternativ till 'politisk individualism' respektive 'påverkan på Samhället'. Politisk individualism förstår jag som att förändring uppnås om vi kunde få individen att leva annorlunda. 'Påverkan på Samhället' föreställer sig samhället som en väldig individuell enhet vilket ju också är en individualistisk föreställning.

Individ betyder odelbar. Personer, stater, nationer, landområden, kulturer, organisationer föreställs som individuella enheter. Här använder jag individ inte i betydelsen omöjlig att splittra utan om 'odelat utrymme'. Individ är en avgörande metafor för borgerliga och nationalstatliga självbilder. Det är en sorts glasögon som visar fantomer som Samhället, väldiga stater, massan eller olika individuella kulturer. Dessa fantomer gör politik närmast omöjligt.

Individuella kulturer, samhällen och nationalstater skulle leva sida vid sida som individuella containrar. Dessutom föreställs vi leva i olika individuella sfärer: ekonomisk, politisk, social, kulturell, civilsamhället, civilisation, natur. Politisk förändring skulle vara att påverka dessa väldiga fantom individer. Sårbar materialism rör istället ihop saker som inte tycks ha med varandra att göra

eller ens befinna sig i samma sfär.

Motstånd gör oberoende möjligt

Grupper och saker möter motstånd. Det gör det möjligt att bli oberoende. Oberoende är därmed inte helt självskapande. Oberoende är åtminstone beroende av motstånd. Detta kallar vi materialisering av oberoende.

Beroende och oberoende är mödosamt. De byggs genom kamp och motstånd. De är inte statiskt eller generellt varande, snarare blivande. "Relationer är komplicerade", suckar en vän över en kaffekopp. De behöver affekt och livsglädje.

Därmed blir politik och filosofi utsprunget från kamp och motstånd, affekt och liv, glädje och missmod. Filosofi byggs inte som spekulativ mystifiering, som sökande efter dolda sanningar, som meditativ övning, som förändligande eller som logiska språksatser.

Motstånd skapar gemensamma världar

Motstånd skapar gemensamt utrymme. Sit-in av medborgarrättsrörelsen skapade gemensam värld med bardiskar, barstolar, bussar, ku klux klan, ickevåldsträning, fängelseceller, domstolar, lagstiftande, baptistkyrkor och ganska snart med kvinnofrigörelse och senare även fredsaktioner. Men kanske inte med schackklubar, eller mexikansk bolero. Detta upptäcker man genom att undersöka vilka saker som gör motstånd mot varandra, tränger undan varandra, hamnar i resonans med varandra. Ord, berättelser, aktioner, teorier, smitta, fågelkvitter, torg och organisationer skapar utrymme och materialiserar därmed. Detta kallar vi materialisering av utrymme och värld.

Aktioner materialiserar och smittar

Politik är att gemensamt skapa gemensamhet, exempelvis som när queer skapar sårbara möten. Sårbara möten som tar plats, som förkroppsligar, som bygger gemensamt utrymme.

Politik är därmed alltid materialiserande. Politik är avgörande för alla relationer mellan allt liv. Såväl fjärilar som familjer utövar politik för att fungera med andra. Politiska innovationer kan imiteras av andra grupper och

sprids därmed. Vi får politisk förändring som smittar av sig. Icke våld och feminism kännetecknas av att experimentera fram politiska praktiker och metoder som kan imiteras av andra grupper, som ex innovationerna maktingripare och tidsunderlättare på beslutsmöten. Proteströrelse kännetecknas av besvärjelser mot det som är fel. Och besvärjelser är med och materialiserar det som besvärjs. Protest återskapar motpartens utrymme.

Utan identitet

Relation är mellan något som är oberoende något annat. Annars skulle det vara identitet, totalitet eller kontinuerlig fortsättning av något. Relation kan då aldrig reduceras till deterministisk kausalitet, helhet eller identitet. Detta kallar vi materialisering av skillnad. Politik är mångfaldigande av mångfaldigande, inte identitet.

En sak kan ha sig själv som något annat och kan därför skapa relationer till sig själv. Beståndsdelar är externa inte interna. Delar är därmed med och särskiljer mot det som är något annat. I de fall delar är interna kan de inte vara med och skilja. Då får saken hitta något annat som särskiljer, ex skinn eller ett lådhölje.

En sak kan göra andra saker till del av sig själv eller sitt subsystem. En proteströrelse kan göra USA till sitt eget subsystem, som sin huvudsakliga motpart. USA som subsystem är då faktiskt USA inte en representation av USA. Delar och subsystem är delvis oberoende annars skulle de inte kunna urskiljas som just del.

Relationer är inte relationism eller korrelation

Relationen kan inte förklaras enbart med relationen. Relationer är inte relationism, relationer kan inte helt reduceras till sig själv för då vore det inte relation. Relationism eller korrelation förstår vi då som det som ersätter, hotar eller tränger bort relationen.

Mobbning och våld är relationistiska metoder som tränger undan relationer och ersätter dem med mekanism, tryck, tvång och kausalitet. Det som Marx kallade vulgärmaterialism, mekanism, är korrelation snarare än relation.

Relationism, korrelation och mekanism existerar om än som begränsad förklaring. Materialisering av osäkerhet är mer avgörande än linjär förutsägbar

mekanik. Dessutom skapar många små kausala samband tillsammans ickekausalitet, komplexitet.

Marx och Hegels dialektik är relationismer. Genom att begränsa dialektikernas förklaringsvärde stärker man deras relevans. Vissa delar av dialektik behöver dock avvisas i en sårbar materialism: Som att överbyggnad, ex byråkratiska arkiv eller chefernas fikasamtal, skulle vara mindre materiellt än industriarbetares svarvande. Dialektik riskerar också att göra motparter till individuella enheter, som ex klass. Dialektik skapar också dichotomier som förvirrar: Är ekonomi förändligande eller är ekonomi 'materialistiskt'? Är kapital och ägande ett förändligande av saker och förändligande av materia? Det materiella abstraheras bort och blir ägande. Jämför med att bruka saker vilka då snarare materialiserar?

Koalitioner av olikhet inte enhet

Organisationer, kollektiv, ickevåldsgrupper eller saker gör sig oberoende och ickeidentiska varandra (och sig själv). Det blir därmed möjligt att ingå relation (även med sig själv).

Koalitioner av olikhet producerar mer förändring än politisk enhet. Sårbart beroende producerar mer förändring än styrka. Osäkerhet skapar mer förändring än strategi och styrning.

Det som är totalt icke-beroende är vare sig i relation eller i oberoende av varandra. De har inte med varandra att göra. Detta är givetvis vanligt.

Det som inte är oberoende kan inte ingå relation. Det som inte är oberoende kan inte heller göra sig beroende. Politik är mångfaldigande av oberoende, och därmed mångfaldigande av regerande. Politik är även mångfaldigande av samhällen. Regerande och samhällen kan hamna i resonans, de kan dock aldrig bilda enhet.

Materialiseringar av relationer och (o)beroende är rimligare politisk aktivism än att försöka påverka väldiga fantomer som staten, imperiet, samhället eller marknaden.

Per Herngren

2011-08-23. Version 0,12

Referens

Bruno Latour, *Reassembling the social: an introduction to Actor-network theory*, Oxford University Press, 2005.

Graham Harman, *Prince of Networks: Bruno Latour and Metaphysics*, re.press, 2009.

Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of Sex*, Routledge, 1993.

Judith Butler, *Krigets ramar – När är livet sörjbart?*, Tankekraft förlag, 2009.